

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

Fogyatékoságügyi Igazgatóság

Földesiné Czövek Klára

Kézzelfogható tanulás

A Kézzelfogható tanulás háttere

Szerzők: Charity Rowland, Philip Schweigert

Kutatások halmozottan fogyatékos tanulók oktatásának fejlesztésére

- Kommunikációs Mátrix (Communication Matrix), 2004
- Tangible Symbol Systems (Tapintható Szimbólumok), 2000
- First Things First, 2004
- 2003: Hand's on, Design to Learn

A Kézzelfogható tanulás célja

A tárgyhasználatról, a szándékos viselkedésekről készített leltárból a gyerekek kognitív képességeire következtethetünk. Ezáltal támpontokat kaphatunk az oktatási folyamat tervezéséhez és az intervencióhoz. A tanári segédkönyv részletesen foglalkozik az értékelés folyamatával is, mintákat kínál a dokumentációra.

A tárgyhasználat jelentősége

Manipulációs tevékenységek – korai tanulásban központi szerep

Érzékelés

Szándékosság, célvezéreltség, szándék véghezvitele

Tudatosság a következmények tekintetében

Problémamegoldás

A gyerekek tárgyhasználatából kognitív képességekre következtethetünk.

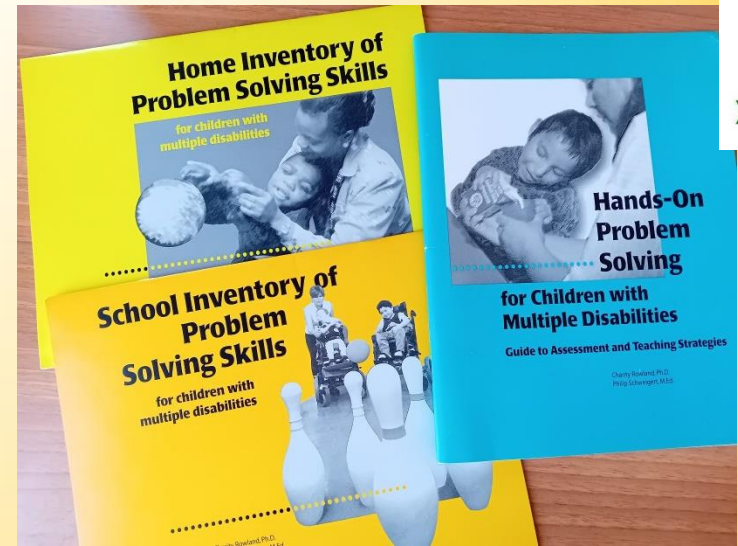
Pl. Tárgy funkciójának felismerése, tárgyak közötti kapcsolatok felismerése

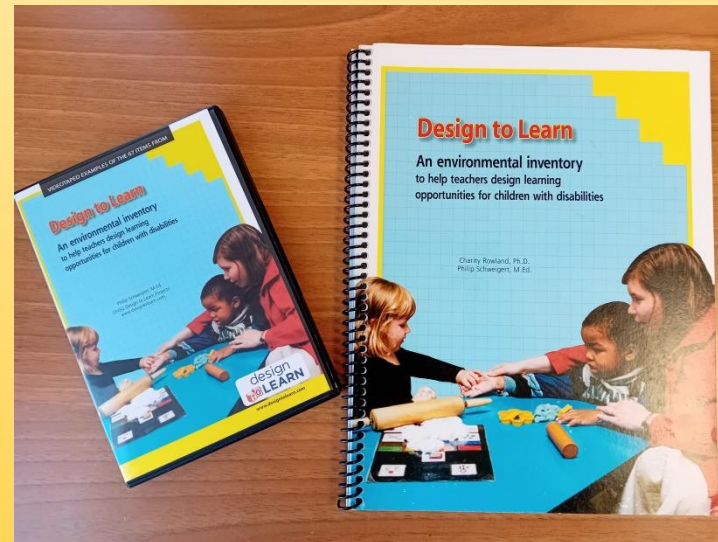
A Kézzelfogható tanulás rendszere

Kézzelfogható tanulás
(iskolai és otthoni felmérés)

Halmazottan fogyatékos tanulók felmérése:
Hands-On Problem Solving
for Children with Multiple Disabilities

Design to Learn
(Környezeti leltár)

T
a
m
n
o
d
l
e
á
l
s
i

Gyermekek készségei (otthon, iskolában), motivációja

Amire építünk
Környezet vizsgálata

Gyermekek: célzott készségek

Tervezés
Motiváló környezet, helyzetek

Gyermekek: új készség v. generalizálás

Tanítás, tanulás
Környezet: tárgyi, társas

Gyermekek
Teljesítmény nyomonkövetése
Környezet

- Gyermekre vonatkozó szakanyagok: Hand's on, Communication Matrix
- Környezetre vonatkozó szakanyag: Design to Learn

A Kézzelfogható tanulás célcsoportja

Az eredeti célcsoportra jellemző viselkedés: nem beszélő, sztereotip, önstimuláló, nem rendeltetésszerű tárgyhasználatot mutató gyerekek.

- 3-8 éves, nem beszélő gyerekek
- Pervazív fejlődési zavar
- Halmazott fogyatékoság
- Mozgásállapot: bizonyos szintű motoros készségekre szükség van

Megjegyzés: Mivel az eszköz fejlődésmenet-alapú, ezért – véleményünk szerint - idősebb személyeknél is jól használható. Hasznos lehet azoknál, akik szociális téren jelentős elmaradást mutatnak (tipikus szociális fejlődés 4-5 éves szintjét nem érik el).

A kutatás eredménye, kiindulási pont

A tipikus fejlődésmenetű gyermekek eredményei magasabbak minden életkori szakaszban, mint azonos életkorú pervazív fejlődési zavarral élő társaiké. A reprezentatív tárgyhasználat és a szociális használat területen nagyobbak az eltérések, mint az első (Tárgyak megszerzése) és második (Praktikus tárgyhasználat) területen. A kutatás rámutatott, hogy az I-III. területeken (tárgyak megszerzése, praktikus tárgyhasználat, reprezentatív tárgyhasználat) **a tárgyhasználati készségek elsajátítása biztató út lehet a IV. terület, a Szociális használat fejlett készségeihez.**

Az eszköz felépítése 1.

- 4 fő területen belül alterületek. Összesen 39 készséget ír le.
 - Alterületeken belül kevésbé komplex készségtől komplexebb felé
- Pl. Keresés és tárgy helyének meghatározása:
1. meghatározza a tárgyak helyét 2. Egyszerű keresés 3. Komplex keresés)
- Készség részletesebb leírása, fénykép, példák segíti a megértést.
 - Lehetőség saját tevékenységek leírására.

Az eszköz felépítése 2.

I. Tárgyak megszerzése (pl. Akadályokon való átjutás, Tárolódobozok használata)

Elérhetetlen tárgyak megszerzéséhez szükséges készségek)

II. Praktikus használat (pl. Egyszerű tárgyhasználat, Tárgyakkal való konstrukció)

Mindennapi tárgyak rendeltetésszerű használatához szükséges készségek

III. Reprezentatív használat (pl. Utánzás, Asszociációk megértése)

Tárgyak közötti különbségek és hasonlóságok megértése,
tárgyak szimbolikus használata

IV. Szociális használat (pl. Egyszerű interakciók, Együttműködés)

Más emberekkel történő interakciót megalapozó tárgyhasználat

I. Tárgyak megszerzése

Ezek a készségek szükségesek ahhoz, hogy elérjen a gyermek egy olyan kívánt tárgyat, amely valamilyen oknál fogva elérhetetlen számára.

Akadályokon való átjutás

Készségek, általános leírás és példák

A. Átmegy egy akadályon vagy egy akadály alatt

Átmegy egy akadályon vagy egy akadály alatt azért, hogy megszerezzen valamit a túlsó oldalon. A gyermek elindul a tárgy, személy vagy hely felé, de muszáj keresztülmásznia egy akadályon vagy átmásznia valamilyen akadály alatt ahhoz, hogy elérje.

Például:

- Bebújik az asztal alá, hogy megszerezzen valamit, ami begurult alá.
- Felmászik a székre, hogy megszerezzen egy játékot, ami az asztalon található.
- Átmászik az elválasztó falon, hogy bejusson a játszósarokba.

Kérem, jelölje meg azt az állítást, amelyik leginkább illik a gyermek készségeire:

__ **a. Elsajátított:** a gyermek képes végrehajtani legalább hármat a felsorolt példák vagy hasonló tevékenységek közül, vagy egy példa esetében legalább három különböző tárggyal demonstrálja ezt a készséget. Amikor lehetősége adódik rá, általában önállóan mutatja ezt a készséget.

__ **b. Kialakulóban van:** a gyermek kezdi megérteni, hogy mit kellene tennie, de nem teljesen sajátította el a készséget. Képes legalább egy példát, vagy a példában bemutatott tevékenységhez hasonlót végrehajtani, de csak egy- vagy kétféle tárggyal, és még nem feltétlenül következetesen.

__ **c. Nincs jelen:** a gyermek nem érti, mit kellene tennie, és nem törekszik a készség alkalmazására.

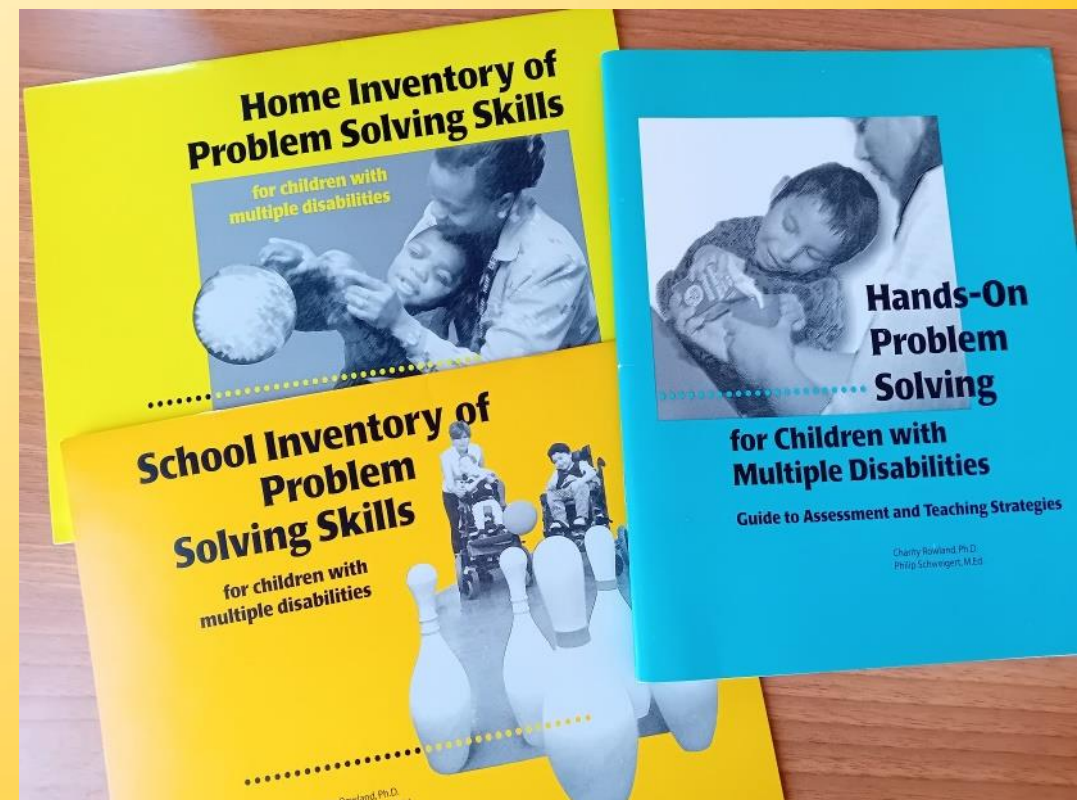
Tevékenységek, amelyek során a gyermek használja ezeket a készségeket: _____

Kézzelfogható Problémamegoldás halmozottan fogyatékos gyermekek részére

Amit hozzáad: Tárgyhasználati alapkészségek:

- Megközelíti a vágyott tárgyakat
- Elkerüli a tárgyakat
- Megtart tárgyakat
- Elenged tárgyakat
- Felvesz tárgyakat
- Két tárgyat megtart

Amit nem taglal: III-IV. terület

Értékelés

Nincs jelen = 0 pont
Kialakulóban = 1 pont
Elsajátított = 2 pont

Százalékszámítás

Kézzelfogható tanulás az iskolában

1. Írja be az elért pontszámot a teszt itemek mellett elhelyezkedő vonalakra!
2. Adja össze az egyes oszlopokban elért pontszámokat, hogy megkapja a területek részeredményét, és ossza el a feltüntetett számmal, hogy megkapja az egyes kategóriák százalékos eredményét!
3. Számolja ki a végső pontszámot!

Gyermek neve: _____
 Születési dátum: _____ Életkor: _____
 Értékelő neve: _____ Dátum: _____

Pontozás:

I. TÁRGYAK MEGSZERZÉSE

Akadályokon való átjutás

- ___A. Átmegy egy akadályon vagy egy akadály alatt
 ___B. Elmozdít akadályokat
 ___C. Kerülőt tesz

Keresés és tárgy helyének meghatározása

- ___D. Meghatározza tárgyak helyét
 ___E. Egyszerű keresés
 ___F. Komplex keresés

Tárolódobozok használata

- ___G. Tárgyat kivesz / betesz
 ___H. Kinyit egyszerű tárolódobozokat
 ___I. Kinyit nehezen nyitható tárolódobozokat
 ___J. Tárolókat használ tárgyak szállítására

Eszközök használata

- ___K. Egyszerű eszközöket használ a kívánt cél elérésére
 ___L. Kiválasztja és használja az eszközt a kívánt cél elérésére

a. Elsajátított = 2

II. PRAKTIKUS HASZNÁLAT

Egyszerű tárgyhasználat

- ___A. Egyszerű tevékenységek tárgyakkal
 ___B. Tárgyak felfedezése
 ___C. Tárgyak rendeltetés szerinti használata

Több tárgy együttes használata

- ___D. Egyik kézből a másikba átvész tárgyakat
 ___E. Felületeket egymáshoz illeszt
 ___F. Tárgyak együttes használata egyszerű tevékenységekben
 ___G. Tárgyak együttes használata komplex tevékenységekben

Tárgyak működtetése

- ___H. Be- és kikapcsol
 ___I. Komplex tárgyakat működtet

Tárgyakkal való konstrukció

- ___J. Összerak / illeszt
 ___K. Felépít / lebont eszköz segítségével
 ___L. Épít, konstruál

b. Kialakulóban van = 1

III. REPRESENTATÍV HASZNÁLAT

Utánzás

- ___A. Önmagára irányuló szerepjáték
 ___B. Tárgyakra irányuló szerepjáték
 ___C. Tárgy használatával szerepet ölt magára

Asszociációk megértése

- ___D. Formaegyeztetést végez
 ___E. Egyszerű vizuális jellemzők alapján egyeztet
 ___F. Összetett vizuális jellemzők alapján egyeztet

Representatív információk használata

- ___G. Kétdimenziós információ megértése
 ___H. Elvont információkat használ

c. Nincs jelen = 0

IV. TÁRSAS HASZNÁLAT

Egyszerű interakciók

- ___A. Magányos játék társas környezetben
 ___B. Egyszerű reciprok tevékenységek
 ___C. Felváltva játszik társával

Együttműködés

- ___D. Segítséget nyújt egy repetitív tevékenységben
 ___E. Együttműködésen alapuló interakciók

Közös játék

- ___F. Társával játszik
 ___G. Részt vesz csoportos játékokban

Részeredmények:

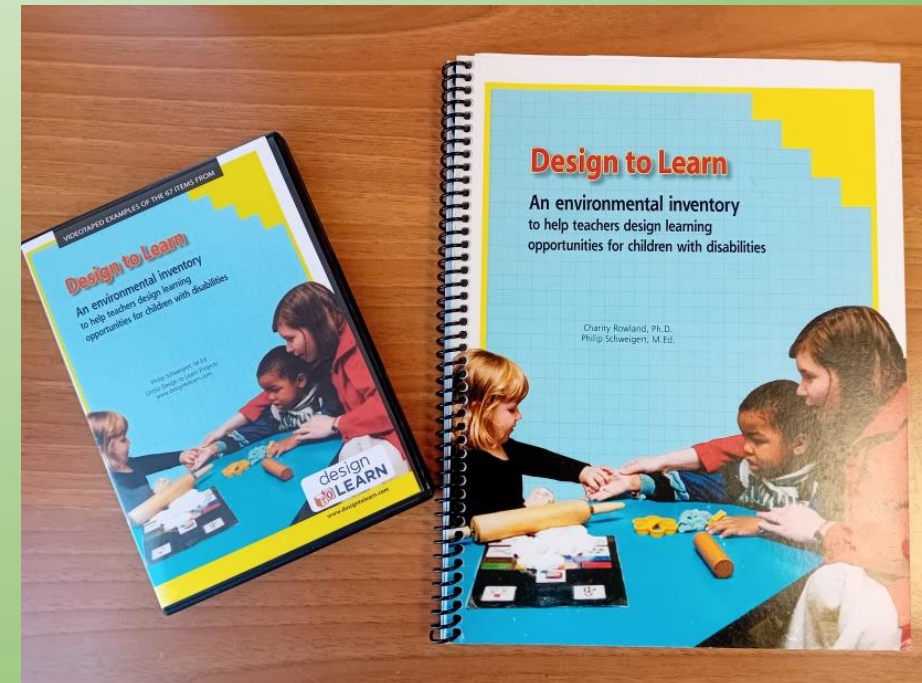
I.	II.	III.	IV.	Összesen

Százalék:

___/24= %	___/24= %	___/16= %	___/14= %	___/78= %
--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Design to Learn – Környezeti leltár

- Milyen mértékben támogatja a környezet a gyermek tanulását?
- Kezdeményezés, válaszadás képessége, interakcióban való részvétel, általánosítás képessége, önállóság
- Önállóság ösztönzése
- Természetes motivációk
- Kommunikációs eszközök
- Kiszámítható környezet
- Jelenleg angolul érhető el

Design to learn - területek

8 területen 67 szempont:

- Tevékenységváltás
- A tevékenység
- Felnőtt interakciója
- A tanuló kommunikációs rendszere
- Kortársakkal való interakció
- Kommunikációs lehetőségek ld. Kommunikációs Mátrix
- Tárgyhasználat lehetőségei ld. Hands on Learning
- Eszközök

Mindegyik szemponthoz ír ötleteket, dvd-melléklet példákkal

Design to learn – felmérés

- Elég a releváns szempontokat vizsgálni!
- Jól használható ellenőrző listaként:
mire fordítunk kellő figyelmet, mi az, ami még nem jutott eszünkbe

Example:

1st	2nd	3rd
X	C	C
C	C	X
X	C	X
X	C	X
C	C	X

A Transitions

1. Teacher communicates about activity
2. Student may communicate about activity
3. Student chooses activity
4. Student helps prepare for activity
5. Terminated in response to student desire

Transitions

TRANSITIONS: these statements concern transitions to and from the activity		CIRCLE IF OBSERVED	Comments/Actions	Action Dates
1	Although the student can't yet communicate about the activity, the teacher communicates to the student about it before it begins in a way that is meaningful to the student. Examples: the teacher says "It's time for music" or "Let's eat!"; the teacher shows the student the materials to be used or displays a symbol for the activity.	1st		
		2nd		
		3rd		
2	Although the student doesn't choose the activity, he is given the opportunity to communicate about it. Examples: the teacher asks the student, "What's next?" or "What do you need (for this activity)?" or allows the student to use a calendar system or other means to communicate about the activity.	1st		
		2nd		
		3rd		
3	The student chooses the activity. Examples: the student requests to perform this activity; the student is allowed to choose between at least two activities, either of which could be performed at this time.	1st		
		2nd		
		3rd		
4	The teacher does not over-prepare for the activity, but allows the student to participate in preparation by getting the needed materials, etc.	1st		
		2nd		
		3rd		
5	The activity is terminated in response to the student's clear desire to terminate it. Examples: the student says "Finished" or pushes toy away.	1st		
		2nd		
		3rd		
6	The student is allowed to participate in the clean-up and storage of materials after the activity is terminated.	1st		
		2nd		
		3rd		

Tervezés

Gyermek jelenlegi készségszintje
Preferenciái
Otthoni, iskolai adatok
Környezet

Oktatási célok meghatározása:

- Új készség kialakítása? Kialakulóban lévő készség generalizálása?
- Célzott készségek lépésekre bontása

A Kézzelfogható tanulás formanyomtatvány-mintával segíti a dokumentációt

Tanítás, tanulás

- Beavatkozási időszak meghatározása
- Aktív tanulási helyzetek
- Ösztönző környezet: fizikai környezet, társas környezet

Nyomonkövetés

- Teljesítmény monitorozása
- Szempontok: segítségnyújtás mértéke, kívánt viselkedés gyakorisága
- Frusztráció – változtatás
- Stratégiák átgondolása: Design to Learn

Tapasztalatok 1.

- Kipróbálás helyszíne: Vakok Óvodája, Budapest
- Koordinátor: Árkossy Zsuzsanna, gyógypedagógus
- 9 látássérült gyermek, közülük 7 fő ASD-s
- Eredmény egybevág a kutatási eredménnyel:

„A reprezentatív tárgyhasználat és a szociális használat területen nagyobbak az eltérések, mint az első (Tárgyak megszerzése) és második (Praktikus tárgyhasználat) területen.”

Tapasztalatok 2.

Előnyei:

- Élvezetes, változatos teszthelyzet
- Könnyen beszerezhető, meglévő eszközigény
- Könnyű kiértékelés
- Új szempontok
- Gyakorlatias
- Csoportban is végezhető
- Nincs időkorlát

Amiben segít:

- Tervezés, további fejlesztés
- Szülővel való megbeszélés, visszajelzés a gyermek állapotáról
- Iskolaválasztás
- Új eszközök bevonása a mindennapi gyakorlatba
- Fejlődés nyomon követése

Nehézség:

- Látássérülés esetén nem releváns minden szempont utas

Időigény:

- Rutin szerzéséig 40 perc, utána 20-25 perc

Tapasztalatok 3.

Vélemények

„Nem is gondoltam
hogy ennyiféleképpen
figyelhetünk meg egy
gyermeket!”

„Tanulságos volt,
változtatni fogok az
eddigi gyakorlatomon!”

„Egyszerű.”

„Minden év elején
el fogom
készíteni.”

„Örülök hogy
szülőkkel is át
tudtam beszélni a
teszt eredményeit.”

„Segítség a
gyermekes értelmi
képességeinek a
feltérképezéséhez.”

Válasszon régiót!

HÍREK

SZAKEMBER/SZOLGÁLTATÁS
KERESŐ

NEVELÉS-OKTATÁS

MUNKA VILÁGA

PÉNZBELI ÉS TERMÉSZETBENI
ELLÁTÁSOK

EGYENLŐ ESÉLYŰ
HOZZÁFÉRHETŐSÉG

A MONTÁZS PROJEKT
SZOLGÁLTATÁSAI

RENDEZVÉNYEK

EGÉSZSÉGÜGY

SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

KÖZÖSSÉGI ÉLET

JOGOK

Magyar fordítás

efiportal.hu | Egységes Fogyatékosügy
Információs Portál

- A közszolgáltatásban dolgozó szakemberek felkészítését szolgáló szakmai képzésekhez kapcsolódó kiadványok
- Abúzus témájával foglalkozó kiadványok
- Augmentatív és alternatív kommunikáció (AAK) témakörével foglalkozó kiadványok, kisfilmek
- Autizmus témájú szakmai cikkek, kiadványok publikálása, módszertanok adaptálása

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

nszi.hu

KÖSZÖNTŐ

SZERVEZET

SZAKMAI TEVÉKENYSÉGEK

PÁLYÁZATOK

HÍREK

KIADVÁNYAINK

KAPCSOLAT

Nyitóoldal / Kiadványaink / Kiadványok, kisfilmek

- ➔ A beszéd- és nyelvi fogyatékossg témakörével foglalkozó kiadványok
- ➔ A közszolgáltatásban dolgozó szakemberek felkészítését szolgáló szakmai képzésekhez kapcsolódó kiadványok
- ➔ Abúzus témájával foglalkozó kiadványok
- ➔ **Augmentatív és alternatív kommunikáció (AAK) témakörével foglalkozó kiadványok, kisfilmek**
- ➔ Autizmus témájú szakmai cikkek, kiadványok publikálása, módszertanok adaptálása
- ➔ Az önálló életviteli készségek fejlesztésére, önrendelkezés támogatására irányuló módszertani kiadványok, kisfilmek
- ➔ Egyenlő esélyű hozzáférés témájával foglalkozó kiadványok

Gyermekvédő Hívószám

Működési nyilván

Adatvédelem

A honlap akadály

Projektek

Európai Unió projekt

Lezárult Európai Unió

Kézzelfoghatóan – iskolai füzet (Hands-On Learning)

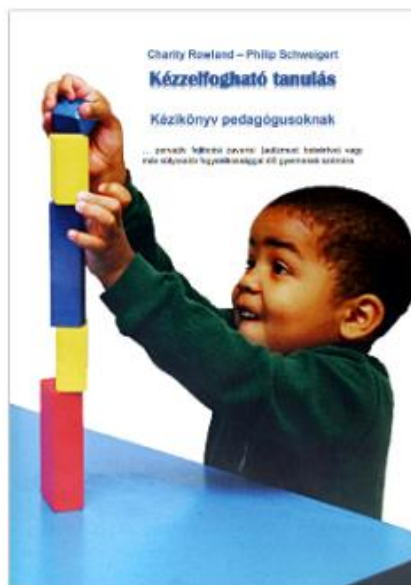
Szerző: Charity Rowland, Philip Schweigert

Kiadás éve: 2022

Kiadó: Szociálpolitikai Innovációs Közhasznú Nonprofit Kft.

Projekt: MONTÁZS – A fogyatékos személyek számára nyújtott szakmai és közszolgáltatások hozzáférhetőségének kialakítása, fejlesztése projekt (EFOP-1.9.2-VEKOP-16-2016-00001) keretében került fordításra.

[Kiadvány letöltése](#)

Kézzelfoghatóan-tanári kézikönyv (Hands-On Learning)

Szerző: Charity Rowland, Philip Schweigert

Kiadás éve: 2022

Kiadó: Slachta Margit Szociálpolitikai Intézet

[Kiadvány letöltése](#)

SLACHTA MARGIT NEMZETI SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

[KÖSZÖNTŐ](#)[SZERVEZET](#)[SZAKMAI TEVÉKENYSÉGEK](#)[PÁLYÁZATOK](#)[HÍREK](#)[KIADVÁNYAIN](#)

Nyitóoldal / Szakmai Tevékenységek

[+ Módszertan](#)[+ Képzés](#)[+ Személyes gondoskodást nyújtó szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi intézmények működési nyilvántartása](#)[+ Fogytékosságügy](#)[+ Pályázatok, támogatáskezelés](#)

Irodalom:

- Rowland, Charity – Schweigert, Philip: Design to Learn.
An environmental inventory to help teachers design learning opportunities for children with disabilities.
Oregon Health University, 2003.
- Rowland, Charity – Schweigert, Philip: Hands-On Problem Solving for Children with Multiple Disabilities.
Guide to Assessment and Teaching Strategies.
- Rowland, Charity – Schweigert, Philip: Hands-on Learning at home. OHSU, 1999, 2003
- Rowland, Charity – Schweigert, Philip:
Home Inventory Problem Solving Skills for children with multiple disabilities. OHSU, 1997, 2002.
- Rowland, Charity – Schweigert, Philip: Kézzelfogható tanulás.
Kézikönyv pedagógusoknak pervazív fejlődési zavarral (autizmust beleértve)
vagy más súlyosabb fogyatékossgal élő gyermekek számára. . Slachta Margit Szociálpolitikai Intézet, 2022.
- Rowland, Charity – Schweigert, Philip: Kézzelfogható tanulás az iskolában.
Szociálpolitikai Innovációs Közhasznú Nonprofit Kft, 2022.

www.designtolearn.com

[CSI-CY \(Communication Supports Inventory - Children and Youth\)](#)